

## Konipas bílý anglický (*Motacilla alba yarrellii*) v Podkrkonoší

*Pied Wagtail (Motacilla alba yarrellii) recorded in the Krkonoše mountains neighborhood*

Ladislav JASSO

Proseč 25, 513 01 Semily; e-mail: jasso.l@seznam.cz

Konipas bílý (*Motacilla alba*) má typický palearktický typ rozšíření a hnízdí od Maroka přes celou Evropu a Asii až po Japonsko. Hnízdí také na jihovýchodě Grónska a na Islandu, na jihu pak v Malé Asii až po Sýrii a Zakavkazsko. Na tomto rozsáhlém území vytváří 11 subspecií, které se dělí na dvě skupiny, šedohřbetou skupinu „*alba*“ a černohřbetou skupinu „*lugens*“ (HUDEC 1983). Z černohřbeté skupiny hnízdí v evropské části areálu pouze konipas bílý anglický (*Motacilla alba yarrellii*).

Konipas bílý anglický se na první pohled liší od evropského poddruhu *Motacilla alba alba* černými zády a kostřecem. Černá jsou také křídla s kontrastními širokými bílými okraji letek a křídelních krovek. Černá skvrna na hrdle a hrudi je u anglického poddruhu větší než u evropského a rovněž boky těla jsou tmavé. Celkově je tedy tmavší a zbarvení je kontrastnější (SIMMS 1992, ALSTRÖM & MILD 2003).

S konipasem bílým anglickým se setkáme zejména na Britských ostrovech a v malém počtu hnízdí i na pobřeží Francie, Belgie, Holandska, Německa a Dánska (ADRIAENS *et al.* 2010). Ptáci z Velké Británie jsou částečně stálí a část z nich zimuje na pobřeží Bretaně, na západě Pyrenejského poloostrova a v Maroku (CRAMP 1988). Celkem 124 ptáků kroužkovaných na hnízdištích bylo později kontrolováno na zimovišti: 1× v Norsku, 1× v Německu, 39× ve Francii, 21× ve Španělsku, 60× v Portugalsku a 2× v Maroku (DOUGALL 1991). V Nizozemsku hnízdí 10 až 20 párů, protahuje 400 až 1 400 ex., protahující konipasi zde byli zaznamenáni v období od 6. 3. do 13. 4. a od 3. 7. do 4. 10. (LWVT & SOVON 2002). Velmi vzácně zaletuje konipas bílý anglický i do evropského vnitrozemí (ADRIAENS *et al.* 2010). V průběhu jarní migrace v roce 2002 jsem prvně prokazatelně doložil výskyt anglického poddruhu konipasa bílého v České republice (JASSO 2003). V tomto příspěvku poprvé publikuji fotodokumentaci tohoto pozorování zhotovenou z původního filmového videozáznamu.

Konipasa bílého anglického jsem pozoroval ve dnech 22. 3. až 2. 4. 2002 v částečně zatopeném čedičovém lomu u Železného Brodu v severních Čechách (kvadrát 5357, koordináty 50°63' S 15°26' V, nadmořská výška 410 m n. m.). Pozorovaný pták byl plně vybarvený dospělý samec, který většinou lovil hmyz na břehu zatopeného lomu (obr. 1). Pták byl poměrně plachý. Koncem března roku 2002 panovalo v Podkrkonoší chladné počasí s teplotami okolo 0 °C a se sněhovými přeháňkami a nízkou oblačností, které zřejmě způsobilo jeho delší setrvání na zmíněné lokalitě (12 dní). Pozorování konipasa bílého anglického bylo schváleno Faunistickou komisí České společnosti ornitologické (FK ČSO) pod číslem jednacím 57/2002.

Od té doby FK ČSO schválila další čtyři záznamy, a to: 24. 7. 2004 v Hlohovci na Břeclavsku, 31. 8. 2005 u Peníkova na Jindřichohradecku, 10. 5. 2008 v Lednici na Břeclavsku a 10. 7. 2014 na katastru obce Vrbčany na Kolínsku. Ve všech případech se opět jednalo o osamocené vybarvené adultní samce (FK ČSO *in litt.*).

## SOUHRN

V příspěvku jsou popsány okolnosti prvního doloženého pozorování konipasa bílého anglického (*Motacilla alba yarrellii*) v České republice. Dospělý samec byl zastížen ve dnech 22. 3. až 2. 4. 2002 v částečně zatopeném čedičovém lomu u Železného Brodu v severních Čechách (kvadrát 5357, koordináty 50°63' S 15°26' V, nadmořská výška 410 m n. m.). Delší setrvání na lokalitě bylo pravděpodobně zapříčiněno chladným počasím.



**Obr. 1:** Samec konipasa bílého anglického (*Motacilla alba yarrellii*) sbírající potravu na břehu zatopeného čedičového lomu u Železného Brodu, 23. 3. 2002. Foto: L. Jasso.

**Fig. 1:** Male of Pied Wagtail (*Motacilla alba yarrellii*) at bank of flooded basalt quarry near Železný Brod, Northern Bohemia, 23<sup>rd</sup> March 2002. Photo by L. Jasso.

## SUMMARY

*The present paper describes background of first record of Pied Wagtail (Motacilla alba yarrellii) in the Czech Republic. Adult male was observed from 22<sup>nd</sup> March to 2<sup>nd</sup> April 2002 at flooded basalt quarry near Železný Brod (Northern Bohemia, grid no. 5357, coordinates 50°63' N, 15°26' E, altitude 410 m a.s.l.). Cold early spring weather probably caused relatively long term period of its occurrence.*

## LITERATURA

- ADRIAENS P., BOSMAN D. & ELST J. 2010: White Wagtail and Pied Wagtail: a new look. *Dutch Birding* 32: 229–251.
- ALSTRÖM P., MILD K. & ZETTERSTROM B. 2003: *Pipits and wagtails of Europe, Asia and North America: Identification and systematics*. Christopher Helm, London.
- CRAMP S. (ed.) 1988: *The Birds of the Western Palearctic, Vol. 5*. Oxford University Press, New York.
- DOUGALL T. W. 1991: Winter distribution and associated movements of northern Pied Wagtails *Motacilla alba yarrellii*, as shown by ringing. *Ringing & Migration* 12: 1–15.
- HUDEC K. (ed.) 1983: *Fauna ČSSR, Ptáci 3/1*. Academia, Praha.
- JASSO L. 2003: Konipas bílý anglický (*Motacilla alba yarrellii*) v České republice. *Zprávy ČSO* 57: 49–50.
- LWVT & SOVON 2002: *Vogeltrek over Nederland*. Schuyt & Co BV, Haarlem.
- SIMMS E. 1992: *Larks, Pipits and Wagtails*. Harper Collins, London.